
Planlagt boligfelt ved Oppdal sentrum

Kartlegging av fremmedarter og annet naturmangfold



Miljøfaglig Utredning, notat 2025–N12

Dato: 08.10.2025

Notat 2025-N12

Utførende institusjon: Miljøfaglig Utredning AS	Prosjektansvarlig: Geir Gaarder
	Prosjektmedarbeider(e): -
Oppdragsgiver: AsplanViak AS	Kontaktperson hos oppdragsgiver: Daniel Einarsen
Referanse: Gaarder, G. 2025. Planlagt boligfelt ved Oppdal sentrum. Kartlegging av fremmedarter og annet naturmangfold. Miljøfaglig Utredning notat 2025-N12, 13 s. ISBN 978-82-345-0782-3	
Referat: På oppdrag fra AsplanViak AS har Miljøfaglig Utredning kartlagt forekomsten av fremmedarter og dels også annet arts mangfold og naturtyper, tilknyttet planer om nytt boligfelt i utkanten av Oppdal sentrum, Oppdal kommune. Basert på nåværende oversikter for nasjonalt fremmede arter, nasjonale rødlistearter og instruks for naturtypekartlegging i Norge ble et definert undersøkelsesområde systematisk gjennomført for slike. Det ble gjort to funn av fremmedarter i planområdet, ett av storhjelmsk (HI) og et av fôrtiriltunge (LO). I tillegg ble det rett på nordsiden av planområdet gjort ett funn av furufåresopp (NT), trolig i en sandfurskog, en rødlistet (NT) naturtype som skal kartlegges i henhold til Miljødirektoratets sin instruks. Fôrtiriltunga vurderes det ikke som nødvendig at det tas særskilte hensyn til under eventuell utbygging av boligfeltet, mens det anbefales å fjerne forekomsten av storhjelmsk på forhånd for sikkerhets skyld. Den mulige sandfurskogen anbefales satt av til fri utvikling, uten hogst eller fysiske inngrep.	

Forsidebilde: Undersøkelsesområdet har mest eldre furuskog. Dette bildet er fra et av de mest tørkeutsatte og furudominerte partiene. Foto: Geir Gaarder

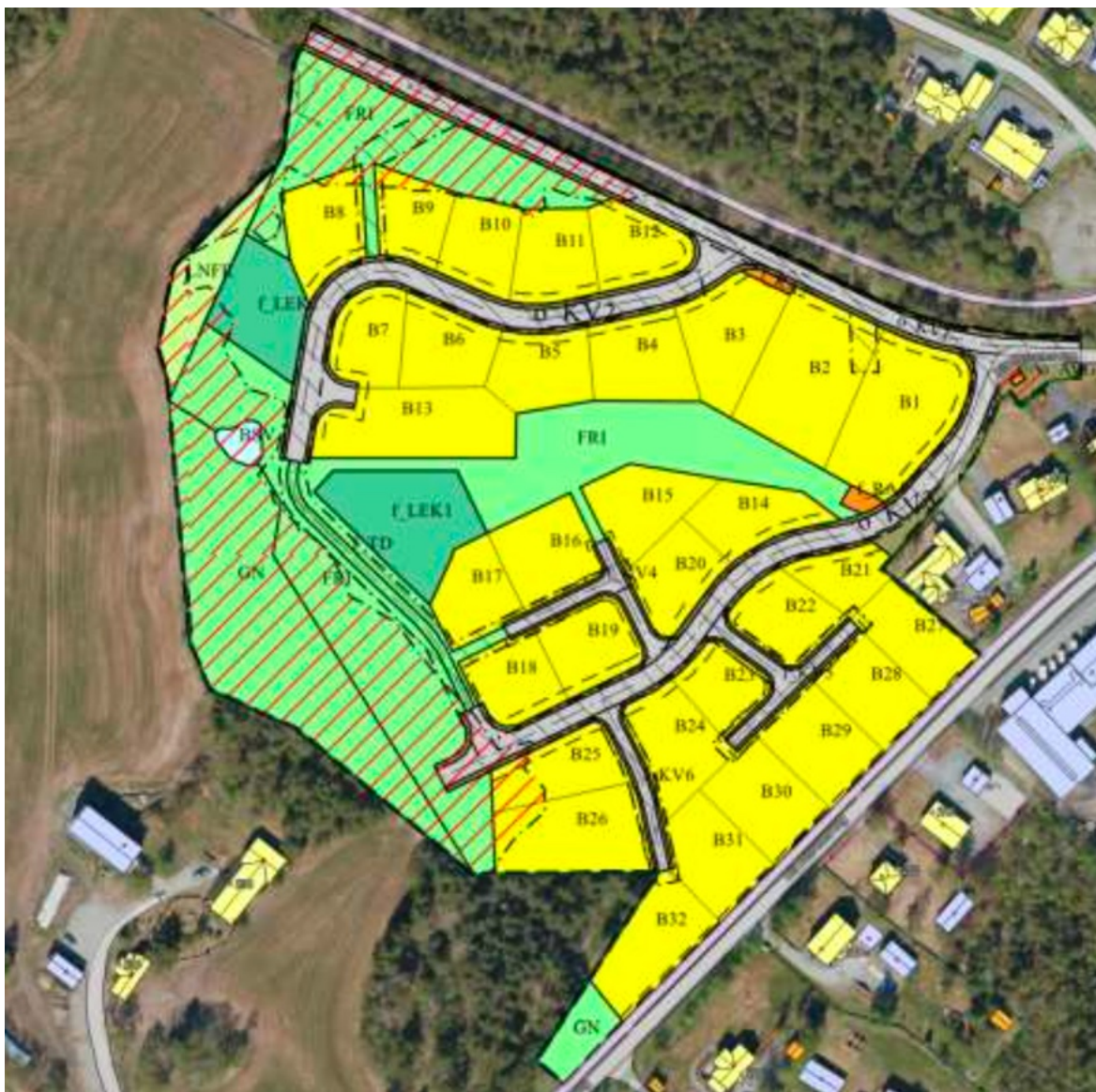
INNHold

INNHold	3
1 INNLEDNING	4
2 RESULTATER.....	6
2.1 GENERELLE TREKK.....	6
2.2 FREMMEDARTER	8
2.3 NATURTYPER OG STEDEGENT ARTSMANGFOLD	10
3 USIKKERHET	12
4 KILDER.....	13

1 Innledning

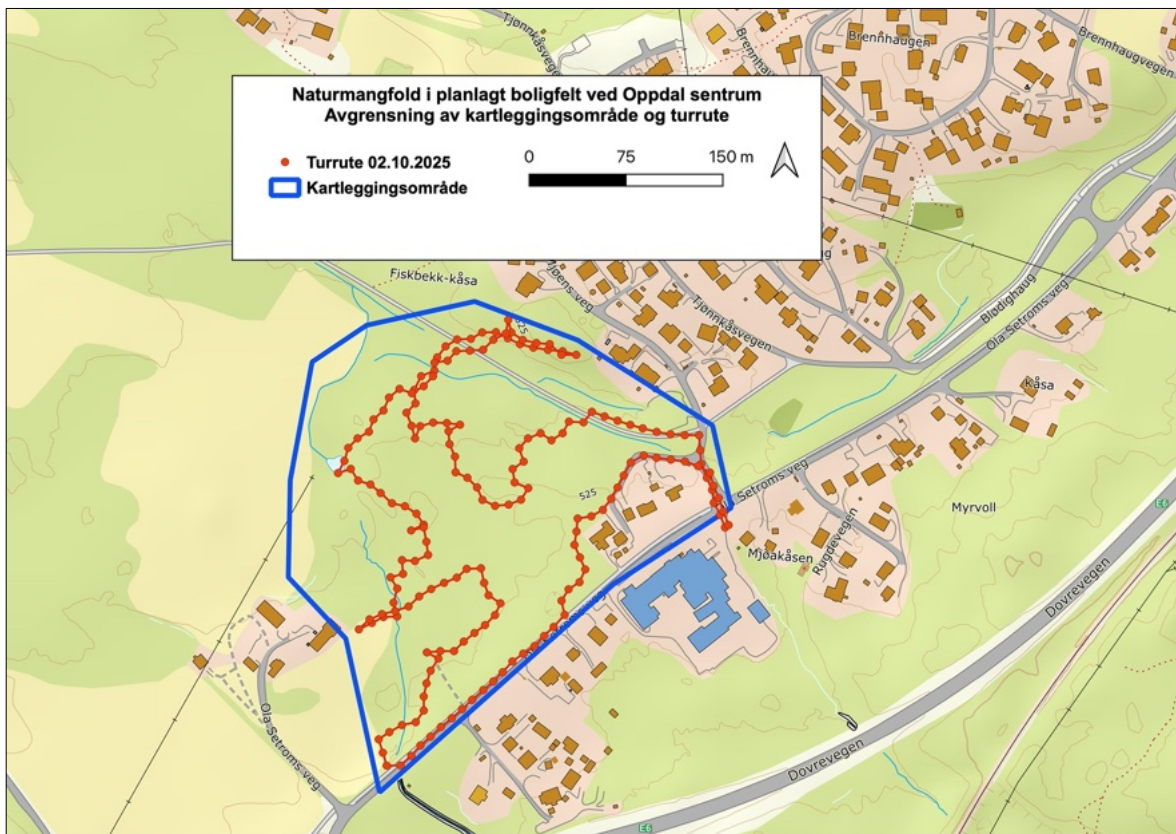
AsplanViak AS prosjekterer et nytt boligfelt i utkanten av Oppdal sentrum i Oppdal kommune. I den forbindelse har de ønsket en kartlegging av naturmangfoldet, spesielt fremmedarter, innenfor området. Prosjektansvarlig i Miljøfaglig Utredning utførte en slik kartlegging 02. oktober 2025.

Avgrensning av planområdet er vist i figur 1 under.



Figur 1. Avgrenset planområde, slik dette ble mottatt fra oppdragsgiver 26.09.2025.

Under feltarbeidet ble et noe større areal inkludert, for å fange opp kantsoner mot andre miljøer, se figur 2 under, som både viser hva som ble definert som aktuelt undersøkelsesområde og turruta som ble fulgt under feltarbeidet.



Figur 2. Definert undersøkelsesområde er vist med blå strek, mens faktisk turrute som ble fulgt under feltarbeidet er vist med rød, stiplet linje.

For nærmere beskrivelse av tiltaket henvises det til AsplanViak, og dette gjengis ikke her. Når det gjelder kartleggingsmetodikk, så er registrering av fremmedarter gjort med grunnlag i nåværende liste over slike (Artsdatabanken 2023). Det ble samtidig gjort en grov vurdering av naturtyper i Norge, med grunnlag i NiN2, samt vurdert om det kunne være forekomst av verdifulle naturtyper med grunnlag i Miljødirektoratet (2024) sin instruks for slike og rødlistearter i henhold til nåværende rødliste (Artsdatabanken 2021).

2 Resultater

2.1 Generelle trekk

Området er i hovedsak avgrenset av den gamle E6 i øst, av en opparbeidet tursti/gang- og sykkelveg i nord, og av oppdyrket eng i vest og sør. Selve området er preget av et småkupert, haugete skogkledt terreng, trolig primært grov morene. Furu er dominerende treslag, men det finnes også noen lauvtrær, blant litt osp, og det har så vidt vært plantet inn gran. Skogen må betegnes som eldre, så vidt hogstmoden, men ikke spesielt gammel. Trolig er få trær over 150 år.

Det er flere tydelige spor etter tidligere større aktivitet her, muligens gamle rester etter militær aktivitet. Samtidig indikerer høy dekning av nitrofile arter som stornesle i enkelte søkk næringstilsig fra tilliggende jordbruksmark.



Figur 3. Eldre, men ikke spesielt gammel furuskog, med innslag av enkelte ospetrær, innenfor området. Foto: Geir Gaarder



Figur 4. Et langstrakt, rektangulært søkk i skogen vitner om tidligere inngrep og høyere aktivitet i området. Foto: Geir Gaarder



Figur 5. Nitrofil vegetasjon med bl.a. stornesle skiller seg tydelig ut fra for øvrig ganske fattig vegetasjon og peker klart i retning av ekstern næringstilførsel. Foto: Geir Gaarder

2.2 Fremmedarter

Det ble bare gjort to funn av fremmedarter i området. Det ene var et eksemplar av storhjelme (HI) nær gamle E6, mens det inntil boligtomtene i øst ble funnet noen eksemplarer av førtiriltunge (LO). Nedenfor følger utdrag fra fremmedartsvurderingen som er gjort for disse to artene.

Storhjelme

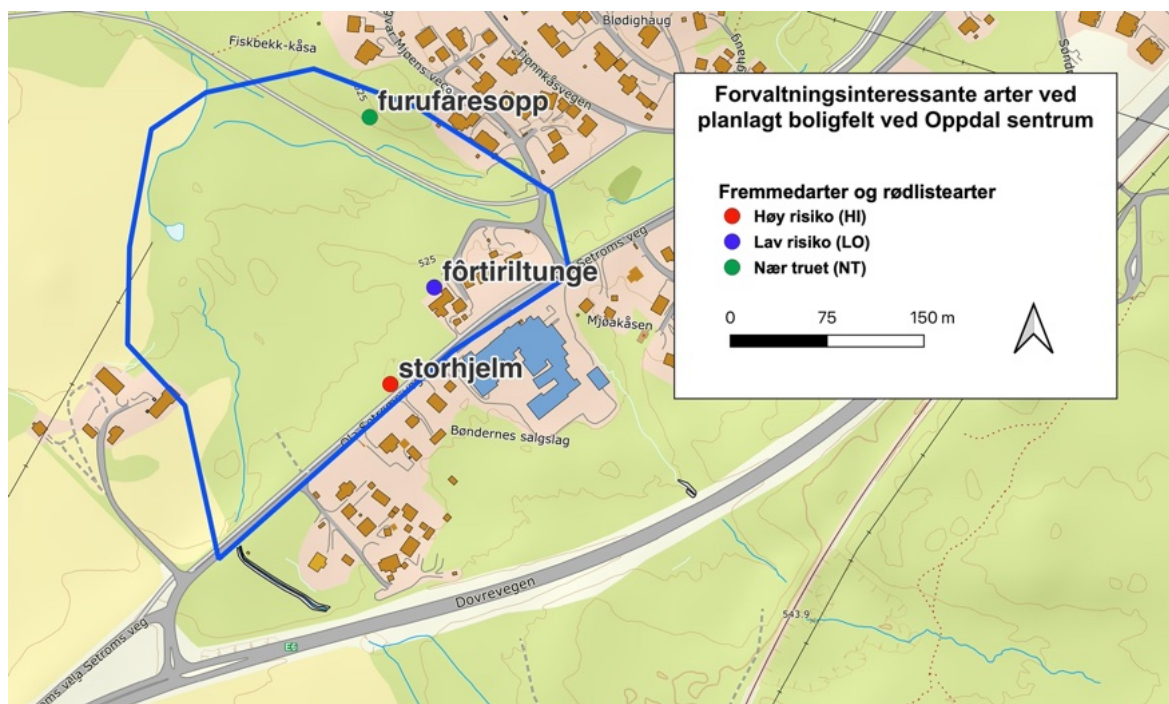
Alm mfl. (2023): «*Storhjelme* er en rundt meterhøy urt med effektiv spredning, både vegetativt og ved frøsetting. Hos oss ser den ut til å trives best i kyststrøk nordpå, der den lokalt danner svært store bestander, særlig på engteiger. Den sprer seg nå i økende grad i elve- og bekkedaler, dels også i ller. Planten er svært giftig, og blir ikke rørt av beitedyr.»

Førtiriltunge

Solstad mfl. (2023): «*Førtiriltunge* *Lotus pedunculatus* er en langlevd flerårig urt. Den frøreproduserer, men frøene har ingen spesielt effektiv spredning. Arten kommer fra Europa og finnes som hjemlig nord til Sør-Skandinavia. Arten synes å ha kommet inn hovedsakelig som fôrplante og med grasfrø, men er også funnet ved ei mølle (ST Skaun: Buvika, kommet inn med korn) og på en tømmerlagringsplass (Bu Hurum: Tofte, trolig kommet inn med vesteuropeisk tømmer). Den etablerer semi-stabile bestander i grasmark av ymse typer.» «Arten viser ingen ekspansiv tendens under rådende klimaforhold.»

Samlet sett er forekomsten av fremmedarter liten i området. Dette var ikke helt uventet, ikke minst som følge av at det her forekom lite forstyrret mark nær eksisterende boligfelt, samtidig som området ligger i mellomboreal sone. Fremmedarter er gjerne særlig hyppige i områder rundt boligfelt og andre steder der det ofte dumpes hageavfall og lignende. Det er også gjennomgående et høyere innslag av fremmedarter i lavlandet nær kysten enn i indre og høyereliggende strøk.

Som det kommer fram av fremmedartsomtalen, er det trolig lite behov for å ta særlige hensyn til forekomsten av førtiriltunga i anleggsarbeidet. I dette området utgjør nok heller ikke storhjelme noe stort problem, men det anbefales å fjerne individet på forhånd for sikkerhets skyld.



Figur 6. Kart som viser hvor fremmedartene og den ene rødlistearten ble påvist i undersøkelsesområdet for det nye boligfeltet ved Oppdal sentrum.



Figur 7. Eksemplaret med storhjelmskall står i nedkant av gamle E6, i skogkanten. Foto: Geir Gaarder

2.3 Naturtyper og stedegent arts mangfold

Skogen i området består for det meste av blåbær- og bærlyngskog (T4-1 og T4-5) etter NiN2. I søkk og dels kantsoner er det nok noe rikere, med svak lågurtskog (T4-2), dels også overganger mot lågurtskog (T4-3) og høgstaudeskog/litt tørkeutsatt høgstaudeskog (T4-18/T4-19). På en veldrenert rygg ble det i tillegg påvist litt lyngskog (T4-9). I tillegg bør det nevnes at skogen rett på nordsiden av gang-/sykkelveien, dvs. like utenfor planområdet, har mer tørkeutsatt og trolig noe rikere furuskog, kanskje lav-lågurtskog (T4-15). I praksis snakker en da om rik sandfuruskog, en nær truet (NT) naturtype som bør kartlegges som en verdifull naturtype.

Ut over skogsmiljøene så var det for det meste kantsoner med dels engaktig sterkt endret mark (T40), men særlig oppdyrket eng (T45), plener (T43) og løs, sterkt endret mark (T35) som ble funnet. Ser en på grunnlagskart, så vises det også en liten dam i nordvest. Her var det en ustabil vannforekomst, som nok det meste av tiden i vekstsesongen er tørrlagt. Dvs. kanskje en variant av isinnfrysingsmark (T20), men liten, dårlig utviklet og samtidig tydelig preget av næringstilslut fra nærliggende engmark.

For øvrig var observert stedegent arts mangfold gjennomgående ganske artsfattig. Det ble sett litt etter gammelskogsarter på stående trær og dødt trevirke, uten funn av spesielt krevende slike, bare vanlige arter av lav, moser og sopp. Innenfor planområdet virket samtidig skogen for fattig til å kunne ha særlig krevende karplanter og sopp på marka, men i den antatte sandfuruskogen på nordsiden av gang-/sykkelvegen ble det gjort ett funn av furufåresopp (NT), en karakteristisk rødlisteart for slike miljøer.

Siden sandfuruskog er en rødlistet naturtype og det allerede er påvist en rødlisteart der, så anbefales det å ta hensyn til dette miljøet i arealforvaltningen. Det beste da er antagelig å la skogen få stå i fred for alle former for hogst. Vanlig moderat ferdsel er ikke i konflikt med verdiene, og kan snarere ha en positiv effekt.



Figur 8. Furufåresopp (NT) i tørr furuskog på nordsiden av gang-/sykkelvegen. Arten er i Trøndelag fylke bare kjent fra Oppdal kommune, men har der til gjengjeld et ti-talls funn fra Oppdal sentrum og nedover Drivdalen mot grensa til Sunndal kommune. Foto: Geir Gaarder



Figur 9. Den antatte sandfuruskogen, der gang-/sykkelvegen kan skimtes i venstre bildekant. Slike tørre furuskoger med noe finmateriale har ganske høyt potensial for krevende og rødlistede sopp, noe funnet av furufåresopp viste. Sandfuruskog er lite dokumentert i Oppdal, men kan finnes flere steder i bygda. Foto: Geir Gaarder

3 Usikkerhet

Usikkerheten i kartleggingen vurderes som liten. Området var lite og oversiktlig. Det gav samtidig et ganske entydig preg av å ha overveiende fattig vegetasjon, samt bar preg av begrenset påvirkning i nyere tid, men vesentlig sterkere påvirket tidligere. Dette innebærer både at potensialet for fremmedarter er ganske lavt, men også at det er forholdsvis svakt potensial for verdifulle naturtyper og rødlistearter. De få funnene som ble gjort innenfor alle kategorier gir indikasjoner på at det vesle som tross alt kan opptre, ble fanget opp.

Samtidig er det grunn til å påpeke at særlig for verdifulle naturtyper og rødlistearter, så er Oppdal en av rikeste kommunene i Norge, med både høye konsentrasjoner av slike og stor variasjon i miljøer og arter. Det er derfor svært vanskelig å utelukke muligheter for interessante funn i noen del av kommunen, noe for så vidt kartleggingen av dette planlagte boligfeltet er et greit eksempel på. Potensialet her må likevel betegnes for å være mest av teoretisk/hypotetisk karakter, og gir ikke noe godt grunnlag for at føre-var-prinsippet bør benyttes.



Figur 10. Den vesle dammen som vises på kartet i figur 6 helt vest i området, viste seg å være tørr ved besøket. Samtidig vitnet vegetasjonen her både om at den vanligvis også er tørr mye av vekstsesongen, selv om det utvilsomt står vann her i perioder, og at vegetasjonen er noe påvirket av næringstilsig fra nærliggende jordbruksmark. Slike miljøer er sjeldne nasjonalt sett og kan være levested for sjeldne og rødlistede arter, men sannsynligheten for det her vurderes som ganske lav. Foto: Geir Gaarder

4 KILDER

Alm, T, Hegre H, Solstad H, Fløistad IS, Pedersen O, Schei FH, Vandvik V, Vollering J, Westergaard KB og Skarpaas O. 2023. Magnoliophyta: Vurdering av storhjelme Aconitum napellus for Fastlands-Norge med havområder. Fremmedartslista 2023. Artsdatabanken.

<https://lister.artsdatabanken.no/fremmedartslista/2023/935>. Nedlastet 07.10.2025

Artsdatabanken. 2018. Norsk rødliste for naturtyper 2018. Hentet fra

<https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>

Artsdatabanken. 2021. Norsk rødliste for arter 2021. Hentet fra

<https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>

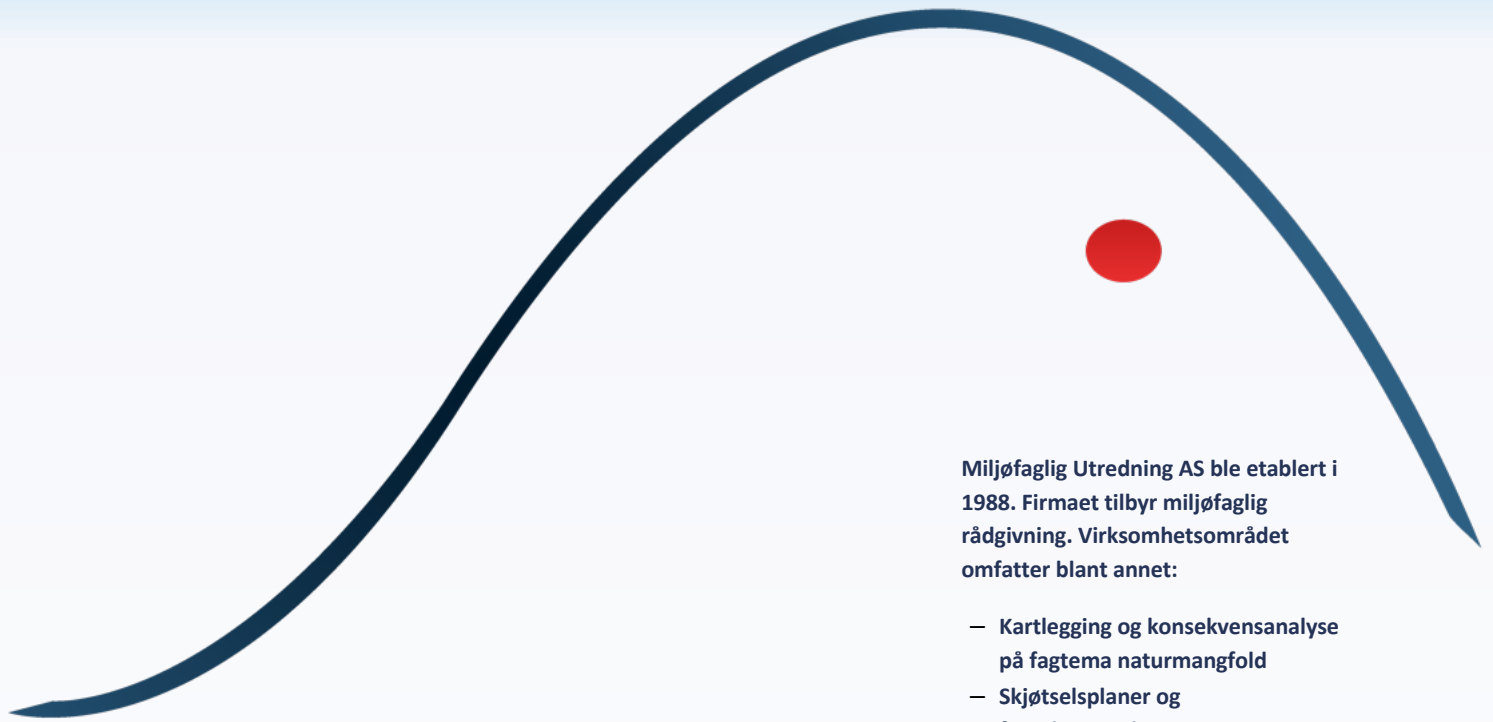
Artsdatabanken. 2023. Fremmedartslista 2023. Hentet fra

<https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>

Miljødirektoratet. 2024. Kartleggingsinstruks. Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Veileder M-2209, versjon 09.04.2024. 397 s. + vedlegg.

Solstad H, Hegre H, Alm T, Fløistad IS, Pedersen O, Schei FH, Vandvik V, Vollering J, Westergaard KB og Skarpaas O. 2023. Magnoliophyta: Vurdering av førtiriltunge Lotus pedunculatus for Fastlands-Norge med havområder. Fremmedartslista 2023. Artsdatabanken.

<https://lister.artsdatabanken.no/fremmedartslista/2023/508>. Nedlastet 07.10.2025 .



Miljøfaglig Utredning AS ble etablert i 1988. Firmaet tilbyr miljøfaglig rådgivning. Virksomhetsområdet omfatter blant annet:

- Kartlegging og konsekvensanalyse på fagtema naturmangfold
- Skjøtselsplaner og forvaltningsplaner
- Utarbeiding av kart (illustrasjonskart og GIS)
- FoU-virksomhet
- Kurs og foredrag

Hjemmeside: www.mfu.no

Org.nr.: 984494068 MVA